

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Előfizetési díjak: helyben negyedévre P 1-50
 Vidékre és Ausztriába postán „ „ P 2-20
 Külföldre egy évre 4 dollár. Egyes szám 10 fill.

Megjelenik minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
 RÓNAI FRIGYES
 Várkör 39. sz. Telefonszám 23.

Hirdetések millimétersoronként 6 fillér.
 Szövegközötti reklámhír sora 20 fillér.
 Nyílttér sora 40 fillér.
 Hirdetések díja előre fizetendő.

A gazdasági válság

és az ennek folytán jelentkező inség már nemcsak a munkásosztályt sújtja, hanem már az ipar és kereskedelem soraiból is szedi áldozatait. A városokra nézve ez annál súlyosabb, mert hisz a városok lakossága tulajdonképpen ipari és kereskedelmi jellegű foglalkozásból él, a közterhek nagyobbik felét az iparos és kereskedőtársadalom viseli. A helyes várospolitika tehát nem maradhat érzéketlen az iparból és kereskedeleméből élők gazdasági érdekeivel szemben. Csak attól a polgárságtól igényelhet a város áldozatkészséget, amely polgárság érzi azt, hogy a város gondosan őrökdi jogos érdekei felett, s az élet nehézségeinek leküzdésében részére segítőkészeket nyújt. E gondoskodás körében vár teendő a városi hatóságokra. Először a hatáskörükbe eső intézkedéseket kell fogantatosítaniok és ezenkívül támogatniok kell azon jogos törekvéseket, melyek e társadalmi osztályok helyzetének javítására irányulnak. A kisiparnak és kiskereskedelemnek a városok részéről telkarolható problémái a következők:

1. A városi forgalom nyugodt lebonyolításának biztosítása, és pedig a vasut- és autóforgalom fejlesztésével, utcák és terek rendezésével.

2. A helyi közszolgáltatások méltányos kirovása és a szomszéd városokkal való viszonylatban is arányos megállapítása.

3. Vásártéri helypénzek, vágóhídi és egyéb díjak, illetékek mérsékelt megállapítása, e tekintetben a városi pénzügyi érdekeknek, az ipari és kereskedelmi érdekekkel való összhangba hozatala.

4. Ipari munkaalkalmak biztosítása.

5. A közszállításoknak, közmunkáknak reális árajánlatok figyelembevétele mellett történő vállalatba adása, a közszállítási szabályzat alá nem eső ugynevezett kisebb, kézi beszerzéseknél pedig a város iparosai között arányos szétosztása.

6. A kisiparosok és kereskedők segélyhitel akciójának felkarolása.

7. A városi helyi iparfejlesztési bizottságok megalakítása.

A megszállt Nyugatmagyarország magyar lakossága 10 év alatt 4000 fővel fogyott.

Nagyon elszaporodnak a cigányok.

Ausztriában a múlt év tavaszán befejezett népszámlálás hivatalos adatait nem régen hozták nyilvánosságra. Egy hatalmas statisztikai tanulmány mindenféle szempontból megvilágítja az ország jelenlegi népességi viszonyait. Magyar szempontból leginkább a megszállt Nyugatmagyarországra vonatkozó anyag áttanulmányozása után a következő megállapításokat tehetjük.

A születések arányszáma a megszállt Nyugatmagyarországon növekedett. A tíz év előtti népszámlálásnál 285.609 volt az egykori Nyugat-Magyarország lakosságának száma, míg ma, majdnem 3000 000-re emelkedett. A lakosság túlnyomó többsége római katolikus, a számuk 245.750-et tesz ki, tizenkétezerrel többet mint tíz év előtt. Ennek magyarázata azonban nem csupán a lakosság természeti szaporodásában rejlik, hanem a cigányok izesztő elszaporodásában is, akik valamennyien a katolikus valláshoz tartoznak. A katolikusok arányszáma 84,9 ről 85,1-re emelkedett. Az evan-

gelikusok nem tudak lépést tartani, noha számuk 38 730-ról 38.830-ra emelkedett — ezzel szemben a protestánsok száma 1594 ről 1552-re csökkent — de százalékban a lakosságnak csupán 13,5 százalékát teszik ki, míg a múltban arányszámuk 13,5 volt. Zsidót 3.632 őt (1,2 százalék) számoltak össze, 88-al kevesebbet, mint 10 év előtt. A felekezetenküliek száma 279.

Az evangélikusok leginkább a tartomány déli részében laknak. A felsőöri járásban 28 olyan község van, amelyben többségben vannak. Egy községben a zsidóknak is többségük van, a Kismarton melletti Unterbergben. Egész csomó olyan község van, ahol a zsidók arányszáma eléri a 12, sőt 22 százalékot is.

A múlt évi népszámlálásnál 241326 valotta magát németnek (80,6 százalék), 40.500 horvátnak (13,5 százalék), 10.442 magyarnak (3,5 százalék, ezek közül 2077 nem osztrák állampolgár) 173 csehnek, 84 tótnek, 102 szlovén-

A városi hatóságok körébe eső ezen intézkedések szükségesek a kisiparosok és kereskedők helyzetének olymértvű javítására, hogy a mai szűkös helyzethez mért életszínvonalukat tartani tudhassák. Biztosítani fogják, hogy a kisiparos és kiskereskedő elem a nemzeti társadalomban pozícióját megtartva, a hazai közélet számára termékeny munkáját folytathassa és tőherbirását megőrizze.

A városi lakosság gazdasági boldogulásának és adózóképességének forrása a termelő munka és az egészséges kereskedelmi forgalom biztosítása. Ennek keretében lehetővé kell tenni, hogy a kisipar és kiskereskedelem is kereseti lehetőséget találjon. Az ipari munkaalkalmakat jelentősen fokozná, ha városfejlesztési szempontból fontos városrészeken rendkívüli ideiglenes házadómentesség, valamint a tatarozási kedvezmények engedélyeztetnének.

Megállapítható, hogy az új közszállítási szabályrendelet általában helyes intézkedéseket tar-

talmaz az ipar és kereskedelem reális érdekeinek védelmére és lehetővé teszi a kisebb gazdasági egységeknek a közszállításokban való fokozottabb részvételét. De sajnálattal kell megállapítani azt is, hogy a munka után való vágyódás a versenytárgyalásokban a reális kalkulációt több esetben mellőzi. A gazdaságilag gyenge egységek kétségbeesett helyzetükben irreális árakon tesznek ajánlatokat a közmunkáknál. Szükséges volna, hogy a közszállítási ajánlatok elbírálásánál a hatóságok a különböző rezsitétélek, anyagárak mellett a reális haszon igazolását is kívánják meg.

A magyar városoknak saját hatáskörükben minden lehető meg kell tenniük, hogy a falaik között élő lakosság súlyos helyzetén könnyítsenek s így egyik legjelentősebb rétegének, a kisiparos és kiskereskedői elemnek is segítségére legyenek abban a küzdelemben, amelyet életszínvonaluk fenntartásáért folytatnak.

nek, 6452 cigánynak, továbbá még 54 más nemzetiségbeli és 128 olyan egyént számoltak össze, akiknek hovatartozandósága megállapítható nem volt. A magyarok száma az utolsó 10 év alatt a népszámlálás adatai szerint majdnem 4000-rel csökkent és arányszámuk 5,2 százalékról 3,5 százalékra alacsonyodott. Ezzel szemben a németek arányszáma abszolút és relatív értelemben is gyarapodott, míg a horvátok egy kis emelkedés dacára százalékban visszafejlődtek. A magyaroknál mutatkozó eltérés az osztrák magyarázat szerint arra vezethető vissza, hogy 1923-ban a cigányokat mint magyar nemzetiségűket tüntették fel, ezzel szemben most külön számolták őket. Eszerint a Magyarország megtartotta régi számbeli szintjét.

Ma Nyugatmagyarországnak 44 olyan községe van, ahol a horvátok vannak többségben és 5 ahol magyarok vannak számbeli fölényben. Míg a horvátoknak 1923-ban 54 olyan községük volt, ahol többségben voltak, addig a magyarok ma is annyi községben vannak többségben, mint 1923-ban vagyis ötben. De az arányszámuk, a fentebb említett körülményből kifolyólag mindenütt csökkent: Alsóörsön 92,2 százalékról 78 ra.

Külügyi-est Köszegen.

A Magyar Külügyi Társaság Köszeg város meghívására november 28 án, csütörtökön, este 6 órakor a zárda dísztermében „külügyi estet” rendez. A rendezőbizottság ezúton hívja meg az érdeklődőket. Belépődíj nincs.

Dr. Pekár Gyula nyugalmazott miniszter, a Magyar Külügyi Társaság társelnöke, országgyűlési képviselő

A magyar igazság utjai,

Dr. Eötvényi Olivér a m. kir. udvari tanácsos, nyugalmazott főispán a Magyar Külügyi Társaság ügyvezető alelnöke

A rendi alkotmányok, különös tekintettel Ausztriára,

Dr. Pogrányi-Nagy Félix külügyminiszteriumi titkár, a Magyar Külügyi Társaság elnöki tanácsának tagja

Apróságok és szerszámok a diplomácia műhelyéből címen tartanak előadást.

Színház.

Vitéz Bánky Róbert kiváló színtársulata, a Magyar Komédia, péntek esti előadásával be is fejezte 8 napos köszegi vendégjátékát. Dícséret és elismerés illeti őket azért a művészetért, amit vendégjátékukkal a helybeli közönségnek nyújtottak. Nagy kár, hogy a közönség csak az utolsó napokban ismerte fel a társulat kvalitását. Reméljük, hogy a társulatot jövőre ismét Köszegen találjuk és akkor a közönség, amely most már biztos, hogy szeretetébe fogadta a szimpatit-

kus társulatot, nagyobb mértékben támogatja őket.

Vitéz Szabadváry Ferenc a Szín-pártoló Egyesület nevében köszönetet mondott a társulatnak és megígérte, hogy a jövőben is mindenkor segít

ségükre lesz abban, hogy Köszegen vendégszerpelhessenek.

A társulat Köszegről Zalaegerszegre utazott, ahol már a társulat egy része pénteken este megkezdte vendégszerpeljátékát.

Érdekes új iskolával kísérleteznek Köszegen.

Sem osztályterem, sem iskolapad.

Ezen címen érdekes riport jelent meg az Est szerdai számában, amely Arató István leányliceumi igazgató érdekes újtásával, a szakterem-rendszerrel foglalkozik. Bár az újtással kapcsolatban már több ízben írtuk, a riportot mi is közöljük, mert sok érdeklődőről számol be.

Az igazi iskola megteremtésére hosszú ideje folynak a kísérletek szerte a világon. Kiváló koponyák megfontolt munkával keresik az oktatásnak azokat a módszereit, amelyek mellett a diákok különböző megerőltetés nélkül, érdeklődéssel követhetik a tananyagot és olyan tudásra tehetnek szert, ami nem marad es gyakorlatilag is hasznosítható.

Ebben az irányban sikeres kísérletek folynak legújában Magyarországon. A községi leányliceum egészen újszerű oktatási módszert vezetett be, amelyet

a külföldi szakkörök is nagy figyelemmel és elismeréssel fogadnak.

A községi leányliceum igazgatója Arató István, így magyarázza az új iskolarendszer lényegét.

Reformmunkánk első lépése volt, hogy

megszüntettük az osztálytermeket és minden tárgy szellemében épített szaktermekkel cseréltük fel őket. Minden terem hangulata kapcsolódik a tárgyra és a gyermek között. Román stílusú templomi berendezés csendjében nem lehet hangos kiabálással várni a tanárt. A magyar szoba közbefogó lestemnyével a modern művészet szuggesztivitásával egy életre kiható erővel elevenítik meg a magyar irodalmi alkotásokat. A nyelvi termék-

ben megjárták az egyes olvasmányokat. „La table” szót az első cím az eredeti francia gramofonlemez lassan ismétli a mondatokat és a gyerekek kirakodnak a megterített asztalra. „Ez a kés, add ide a korsót” ismétlik.

— Az óriási fekete tábla felett fehér mértani idomok sora. Szigorú fekete fehér tónusban tartottuk a matematika-termet, a törvényszerűség hideg, magasrendű légkörét érezteti minden. A fizikában társuk kezébe készítetnek

röntgenfelvételt a felsőbb évesek, mellettük a „becsület”-könyvtárban rakosgatnak egyesek, minden felügyelet nélkül. Az életet érezni, munkakedvet, otthonosságot.

A tanárok minden nap összeállítják, hogy milyen átlag-ido kell az asznapra feladott munka elvégzésére. Nem fordulhat elő, hogy a tanár rossz kedvben feladja a fél könyvet, viszont a gyerekek

versengve igyekeznek az átlag idő előtt elkészülni.

A beadott munkákon az idő is jelezzük. A tanár együtt dolgozik a növendékekkel, ismeri őket. Feleslegessé válik a feleletelési alapon való osztályzás. Eredményeinket a legpontosabban meg fogjuk állapítani, mert pszichológiai laboratóriumunk már az iskolaév végen beszámoló kúratásairól. Külföldi vendégeink, különösen Mosca, a páduai egyetem tanára, a legnagyobb elragadtatással nyilatkoztak munkánkról és remélem, hogy igazuk volt, mikor magátlapították, hogy megtaláltuk a hiányzó láncszemet az élet és az iskola között.

A gyümölcs hűtőházi kezelésének fontossága.

Látogatás a MÉSz hűtőházaiban.

A gyümölcs hűtőházi kezelése volt alkalmam tanulmányozni a GyOE által rendezett bemutatóon, amelynek során a Magyar Élelmiszer Szállító és Kereskedelmi Rt. (MÉSz) hatalmas hűtőházait tekintették meg a meghívott vendégek, akiknek sorában a földművelésügyi minisztérium részéről dr. Chemez Károly min. osztálytanácsos, a kertészeti osztály részéről, a Külkereskedelmi Hivatal részéről dr. Baranyos Károly min. osztálytanácsos, alelnök, Vermes Gyula osztályvezető, a Gyoe. országos központja részéről Korponay Gyula ügy. igazgató, Póhly Ferenc Debrecen város kert. felügyelője, a hajdumegyeyi Gyoe. igazgatója, Fabry Endre az Ambrózy-féle uradalom titkára, Cegléd város főmérnöke, tanácsnoka és allatorvosa, valamint a vidéki Gyoe. kiküldöttek voltak láthatók.

A hűtőházak bemutatása előtt Horváth János a MÉSz igazgatója, tartott ismertető előadást a gyümölcstárolásról, amelynek során a hűtés fontosságát emelte ki különösen. Csak a hűtésnek köszönhető az, hogy ma már sikerült a külföldi gyümölcsöt kiszorítani a nagy piacon és minden időben tudnak arról a piacra dobni. Nemcsak az értékesítés idejét lehet a hűtőházi kezeléssel szabályozni, de az éretést is. Az elraktározott gyümölcsök legnagyobb ellensége a gomba-
betegségek, hűtőházban nem találják

meg életfeltételek és a rothadás megszűnik. Ezzel a súlybeli veszteség is elkerülhető. A gyümölcsök hűtése azonban csak ott rentábilis, ahol egyforma érési idejű gyümölcsöket tárolnak, mert az egyes gyümölcsfajták más és más hűtést kívánnak. A gyümölcsnek így módon történő tárolása mellett a centralizált kezelés, a miniségi osztályozás és csomagolás is a legkényesebben viheto kereszttul. A földművelésügyi kormányzatnak figyelmébe ajánlotta, hogy mindinkább jelentkezik egy olyan intézet felállításának a szükségessége, amely a gyümölcsök értékesítésének és előzetes előkészítésének, tehát a tárolásnak a kérdésevel is, tudományosan foglalkozik és egyben tanácsadója legyen a termelőknél, mint a kereskedelemnek.

Az ismertetést nagy tetszéssel fogadták a jelenlévők és ezután elindultunk a hűtőházak megtekintésére. Elsőnek az Ambrózy-uradalom hűtőházait neztük meg, ahol Magyarország legnagyobb gyümölcsösének terményeit tárolják és osztályozzák. Sederi Ambrózy György, a Mária Terézia-rend lovagja, tuzséri gazdaságában 38.000 darab gyümölcstál telepített és abból ma már 15000 darab termel. A többi száz holdas gyümölcsös egytagban kerül el és a legszakaszerűbben kezelik. A leszedett gyümölcsöt egyszerű ladákba rakják, a könnyebb fajtákat fagyapottba és azonnal szállítják

jak a hűtőházba Budapestre, ahol az előzetes nagyságszerinti osztályozás után, újabb osztályozás alá kerül, majd ladákba csomagolják véglegesen. Az így többször átválogatott gyümölcs teljesen elkészítve várja a szállítást. A hűtőterem +2 Celsius fokra van leültve. Csodálatos látvány pl. 60 vagonon keresztül látni egy tömegben, amelynek minden egyes darabja teljesen egyforma. Külön teremben hűtik a II. osztályú árut és éppen olyan előítés, hogy a II. osztályú gyümölcsnek valami kis szépséghibája legyen, mint ahogy az I. osztályú tökéletes és hibátlan. Az illó olajok hidegben kevésbé párolognak és ez teszi érettebbé azt az érdekes tapasztalatot, hogy a hatalmas tömegű gyümölcs illatát alig lehet érezni. Az Ambrózy-féle gyümölcsös a hűtőházakon kívül hatalmas pincéket is bérel, ahová akkor raktározza be a gyümölcsöt, amikor az éretést akarja siettetni. A külföldre szállított árut előhűtött vagonba rakják, de hogy még a hűtőházból a vagonba való átrakás közben se érintkezzen a gyümölcs meleg levegővel, a külföldön már több helyen bevezetett, u. n. Thermosvagonokat fogják a jövőben itt is használni. Ezekben a vagonokban a gyümölcs nem érintkezik meleg levegővel és állandó hőmérséklet alatt marad mindaddig, amíg a kiskereskedőhöz nem kerül. Ezt az ideális kezelést addig egyedül az Ambrózy-féle gyümölcsös vezette be Magyarországon és ezzel rövid három év alatt, olyan nevet szerzett magának, hogy ma az Ambrózy-féle gyümölcs nemcsak itthon jelent markát, de a külföldön is.

A bemutatóon megjelent szakemberek azt a gondolatot vetették fel, hogy az ország egyes gyümölcs-termelő centrumain hűtőházakat kellene emelni, ahol a termelők elraktározhatnák terményeiket addig, amíg az árak alakulása költségei minden bizonytalanságot megterítenek azzal, hogy van ideje a termelőnek kivárni a legjobb értéket.

ítési lehetőséget és az árujéért kapott többlet bőven elegendő a kiadások fedezésére. Ennek a gondolatnak a megvalósítása fogja csak lehetővé tenni a külföldi, különösen a kaliforniai gyümölcs behozatalának a minimalisra való lecsökkentését.

A gyümölcstároló után, ahol negy emeletnyi helyiségekben a többszáz holdas tuzséri gyümölcsös nyolc fajta almáját tárolják, még a hus és tojást is bemutatottak. J.J.

Színpróbák a bécses gimnáziumban.

A máskor oly csendes Szent Imre utcát néhány nap óta — különösen az esti órákban — diákleptek szokatlan zaja veri fel. Az est sűrű ködéből a gyér villanyfény mellett diákarcok, diákspakák bontakoznak ki. Ők a kiválasztottak, a szindarab szereplői, s réltán büszkek is erre. Szinte nemán vonulnak fel szerepükön gondolkodva, hisz őket egy-két héten belül nagy feladat elé állítja az iskola, a színi élet. Tegyük velük egy sőtát!

A bécses gimnázium dísztermében már áll a színpad, éppen dolgozik a kulisszák festésén az őszhajú Krampol mester. Szótlanul állunk mögötte. Cseruzája, ecsetje nyomán csodálatos világ bontakozik ki — a régi Róma képe, egy hadvezér háza, a katakombák egyik terme, majd a Colosseum egyik börtönhelyisége. Bécsben, majd Németországban tanulta a kulisszafestés művészetét, ezt gyakorolta a bécsi Károly színházban, s itt folytatja már 30 év óta. Szinte megreppen, mikor ezekről kérdezzük tőle, nagynehezen csak annyit árul el, hogy ez a „legkedveltebb” munkája mert itt az alkotó, a teremű képzelet dolgozhatik: ez nem mesterség — ez művészet... Közben összejöttek a szereplők is. Hatalmas tömeg. A darab ugyanis modern felépítésű. Nehezen feladat elé állítja a rendezőt, a színpad mögött a szavalókórusokhoz ha-

Szombathelyen a belváros szívében

Fóler 13. szám alatt megnyílik

Höfle-kesztyüs

flók üzlete.

Kesztyűben, harisnyában, fuzóban, svajci és babselyemlehernemükben idáig nem létezett olcsó árak a jövő számban közöljük.

